

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Főtér 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Megjelen minden vasárnap reggel. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 ft — Félévre 2 ft — Negyedévre 1 ft. Hirdetéseket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít. Egyes szám ára 8 kr.</p>	<p>Kiadóhivatal: Schvarcz Sándor könyvkereskedése, hová az előfizetési- és hirdetési díjak küldendők. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyilttér petit sora 30 kr.</p>
--	---	---

Magán leányiskola.

Lapunk legutóbbi számának ujdonsági rovatában röviden megemlékeztünk azon fontos és községünk művelődését jelentékenyen előmozdító intézetről, melyet *Csermelyi Etelka és Gabriella* nővérek mint intézettulajdonosok városunkban létesíteni óhajtanak. A dolog oly fontos, hogy a mindnyájunkat közvetlenül érdeklő „Ismertető“-t néhány szóval meg kell előznünk, mert nem maradhatunk közönyösek akkor, midőn gyermekeink tanításáról, neveléséről van szó.

Egy magán tanintézet, ha ez a törvény kívánalmainak megfelelően van felszerelve és oly tanerők által vezetve, kik köteleességüknek — az anyagi oldaltól eltekintve — hivatászerűen akarnak és tudnak is megfelelni, oly fontos intézet, melynek felállítására akadályt gördíteni nem szabad; sőt kinek módjában áll a nem sokra szabott 3 illetőleg 4 ft havi tanítási díjat még egy kis nélkülözés

arán is megfizetni, annak, vagy azoknak ez ügy élére kell állaniok, ezt fejleszteni és az iskola felállítására érdekből mindent elkövetni, különösen az érdekelte szülők hivatásából eredő kötelesség.

A felállítandó magán leányiskola elemi iskolai tanfolyamára csak annyit jegyzünk meg, hogy ámbár községünk elemi leányiskolákkal el van látva, az ott alkalmazott tanerők képessége és szorgalma ellen általánosságban nincs kifogásunk, de annyi bizonyos, hogy oly túltömött osztályokban mint az itteniek, hol a tanulók létszáma néhol a százat is nagyon megközelíti vagy túl is haladja, olyan eredményt, mint aminőt 40–50 tanulóval lehet felmutatni, elérni alig lehetséges.

Sokkal fontosabb azonban a dolog másik oldala: egy felsőbb leányiskola létesítése. Ha valamelyik szülő leánygyermekét az elemi iskolai ismereteken kívül még más, a gyakorlati életnek úgy szólván mindennapi körülményei között is szükséges tudnivalókra óhajtaná

megtaníttatni, legjobb akarata mellett sem teheti, mert nincs iskola. Az alább közlendő „Ismertető“-ben elég világosan ki van mondva, hogy a felsőbb leányiskola növendékei a polgári leányiskola tantárgyaiból nyernek szakszerű oktatást, mert ezen intézetben már a helybeli polgári fiúiskola tantestületének tagjai is közreműködnek. Tehát itt lesz az alkalom, hogy azon szülők, kik eddig tetemes anyagi áldozat árán taníttatták gyermekeiket a szülői házon kívül, idegen városban, most itthon, szemeik előtt taníttathatják leányukat. És minden esetre nagy megnyugvás a gyermekét hön dobogó kebelével szerető szülőre az, hogy szemefényét itt láthatja maga előtt növekedni, s mindennap tapasztalhatja majd az iskola nevelő- és oktató hatását leánya haladásában!

Nézetünk szerint a város közönsége nem marad közömbös; sőt hisszük, hogy a képviselő testület méltányolni fogja az intézet-tulajdonos kisasszonyok törekvését és anyagi segélyezésben is

A „CSONGRÁDI LAP” TÁRCZÁJA.

Törvényesen.

Írta: *Varga Mihály.*
(Vége.)

— Milyen csapás lesz arra a rátartó Bajtossnéra, ha már nem kérkedhet vele, hogy az ő férje az első gazda Szurdokon.

— Az is benne van az írásban, hogy az eddigi jogtalan használatért kárpótlással tartozik.

Még az is? De ugy-e édes öregem, elengedjük azt a kárpótlást, meg egy kevés földet is meghagyhatnánk nekik; hadd éljenek ők is.

— Magam is ilyesmit gondoltam, a nyelvemről vetted a szót.

A komor felhők hamar szétoszlottak, az öröm és megelégedés derűje ömlött el az arcokon.

Másnap Pusztai nem ment ki a dologba.

Fölöttötte az ünneplő ruháját s átment a jegyzőhöz tanácsot kérni. Elolvasni elolvasta ő is azt az írást, de az eljárást mégis a jegyzőtől kell megtudni.

Gyerekség az egész. Föl kell menni Gyarmatra a telekkönyvbe, fizetni kell 20–30 frtot és az egész just átírják Pusztai feleségére.

Az ugyan nem valami nagy pénz, de most bizony annak harmadrésze sincs Pusztaiék házában. Mit tevék legyenek hát? kihez forduljanak? Kőlcson nem igen kaphatnak, már csak azért sem, mert híre ment a faluban, hogy mekkora vagyón vár rájuk. A zsidó adna, de csak úgy, ha azért a 30 frtért 50 frtos váltót ír alá. Ilyenre meg Pusztai nem áll rá többet. Balga ember ütközik kétszer egy kőbe.

— Nincs más hátra, mint tudni a Tarkán, — véli Pusztai.

Márta asszony nem mond ellene, de nagyon sajnálja azt a szegény párat. Mert olyan szelíd, hogy a Pista kezéből is megveszi a sós kenyeret és jól is tejel. Csak legálább mészáros kezébe ne kerülne. Erre a gondolatra még a könnye is kicsordul. És mégis mészárosnak kellett adni, mert más vevő nem volt.

Másnap Pusztai a hajnali kakasszó előtt elindult a pénzzel Gyarmatra.

Csak az apostolok szekerén tehetette meg azt a pogány hosszú utat. Másra nem telt.

A telekkönyvnel elmondotta, hogy mi járatban van, aztán szépen megkérte a tekintetes urakat, hogy hát legyenek szivesek a dologban minél előbb eljárni. A minnek meg kell lenni, legjobb azon minél hamarabb tül- esni. Meg hát már meg is beszélték otthon

az anyukkal, hogy a jövő héten áthurcolkodnak.

— Nem úgy megy az atyafi, annak — törvényesen kell menni.

— Jól van jól, kérem alásan, magam is azt akarom, hogy törvényesen menjen a dolog, nehogy még valamikor valaki átkozhasson hamisságomért.

— Az átíráshoz családi értesítő szükséges, a százalékot le kell fizetni.

— És mennyire rugna az egész?

A hivatalnok számolt.
Összesen 216 ft.

Az összeg hallatára Pusztai megvakarta a fejét.

— Nos, fizet kend, vagy sem? — rivalt rá a tekintetes ur.

— Fizetnék, tekintetes uram, de anynyi pénzem nincs.

— Akkor menjen kend haza.

Nem is tehetett egyebet szegény Pusztai, haza kellett menni, eredménytelenül. Tehát hiába lálolta meg azt huszonöt kilométernyi utat.

Otthon aztán elkészítette a családi értesítőt, s hogy előteremtse a szükséges pénzt, eladta a földjét.

Igy pénzzel felszerelve, ismét utnak indult.

Az átírás azonban — miért, miért nem

részesítendi a magány-leányiskolát; mert ezen magán-iskola az idővel Csongrádon létesítendő közs. polgári leányiskola alapja. Ha az iskolai felsőbb hatóság meggyőződik arról, hogy Csongrád közönsége gyermekei nevelését és tanítását fontos dolognak tekinteni, ha látni fogja azt, hogy a magán leányiskolát s különösen ennek felsőbb osztályait kellő számú tanuló látogatja: lehetetlen hogy kitérjen a közönség jogos kívánságának teljesítése elől és mindent el fog követni a szükséges intézet — egy polgári leányiskola-létesítése érdekében.

Most pedig nincs más hátra, mint az hogy a t. közönség ne tagadja meg pártolását a magán leányiskolától. A kisasszonyok kitűnő képesített-sege egyelőre elég garancia az iránt, hogy programjuk e pontjának: „Nevelni és tanítani akarunk“ kifogástalanul és a nagy közönség meglegedése mellett fognak megfelelni.

Személyforgalom vasútunkon.

Mióta közlekedési miniszterünk: a világhíre vergődött Baross Gabor, a zóna-tarifát behozta a magyar állam igazgatása alatt levő vasúttakon: azóta a személyforgalom óriási mértékben növekedett, s az állam bevételei tetemesen gyarapodtak. Ezt az új intézményt nem hagyhatták figyelmen kívül a többi — magán-társaságok tulajdonát képező — vasúttak sem, és így történt, hogy az osztrák magyar államvasút-társaság is először leszállított árú jegyeket, 1890. október 1-től kezdve pedig szomszédos forgalmú jegyeket bocsátott a közönség használatára.

Hogy a „mi vasutunk“, a csongrád-félegyházi helyi érdekű, s csak 25. kilométer hosszúságú vasútvonal, különösen a szomszédos forgalomra használatba vett jegyek kibocsátása óta, vagyis 1890. október 1. óta, mily személyforgalmat közvetített: arról szóljanak

ékesen az alább következő statisztikai adatok, melyeket vasúti állomásunk derék főnöke, *Mück Vilmos* úr, lapunk rendelkezésére bocsátani szives volt:

1890. október 1-től 1891. június 1-ig, azaz 8 hónap leforgása alatt kiadatott a csongrádi állomásnál:

K. Kis Szállásra 91. II. oszt. 1119. III. oszt. jegy;

Félegyházára: 1554. II. oszt. 6079 III. oszt. jegy.

A csongrádi állomásra beérkezett a nevezett időszak alatt:

K. Kis Szállásról 88. II. oszt. 1034. III. oszt. utas. *Félegyházáról* 1450. II. oszt. 5910 III. oszt. utas; miből nyilvánvaló, hogy 8 hónap leforgása alatt a mi vasútvonalunkon ide-és oda megfordult a II. osztályon 3183, a III. osztályon 14.142 utas. Hozzá számítva ehhez a *direkt* váltott jegyeket, mintegy 500-at, vasutunk 8 hónap alatt mintegy 18 ezer személyt szállított.

A személyszállítás után befolyt összeg az idő alatt pedig kitett 5504 frt. 53 krt.

Ujdonságok.

— június 7.

— **Jézus szentséges szívének ünnepe**, mely a csongrádi hívekre nézve azért is nagy jelentőségű, mert a helybeli „*Jézus szíve társulatának*“, mely mintegy 8000 tagot számlál, legfőbb ünnepe — nagy egyházi pompával tartott meg a múlt pénteken. A templom a nap egész folyamán zsufolásig megtelt ajtatoskodókkal, nem csak helybeliekkel, hanem vidékiekkel is. A valóban kiváló izléssel feldiszipelt fojtár, valamint a templom külső feldiszipése nagy mértékben emelték az ünnep fényét, valamint a hívek ajtatos buzgóságát is.

— **Személyi hír.** *Zsilinszky Mihály* főispán f. hó 3-án a déli vonattal, pár napi tartózkodásra a fővárosba utazott.

— **A magán leányiskolába** jelentkező tanulókat bejegyzí *Farkas Béla* polgári iskolai igazgató úr. Az érdekelt szülők az igazgató úrnál jelentkezhetnek.

— **Tragédia rövid képekben.** Szintér: a piac; személyek: egy eladó, egy vevő és egy kofa — de minek is említeni ez utóbbit, hisz e nélkül piac nem is létezhetik; de hogy is ne — jut az eszembe — hiszen ma már nem a piac a főfészkek a kofáknak, hanem az utca sarok. — Jelen esetben is hosszú idő óta alkuszik az eladó-

hogy több lett a költség.

Év év után telt. A pörös ügy maradt a régiiben. A mennyit haladt az egyik esztendőken előre, annyit ment visszafelé a következőben. Bojtos győzte pénzzel, de Pusztai nem. A kenett szekér mindig jobban haladt, mint a kenetlen. De így is a mi kevés vagyona volt, fölemésztette a pör.

Az a békés ember, megunva a sok zaklatást, szivesen lemondott volna már mindenről, de nem lehetett, várni kellett, míg törvényesen le nem bonyolódik az ügy.

Jobb lett volna, ha nem küldik hozzájuk azt az írást, legalább békességgel maradtak volna a maguk szegénységében, míg most se vagyonuk, se nyugalomuk...

A törvényes urak egyszer mégis meghozták az ítéletet. Nem volt köszönet benne, Szegi Márta elüttetett keresetétől, mivel a kereset tárgyát képező birtok az elévülésnél fogva Bojtos Imre törvényes tulajdonává lett.

Ez lett a pör törvényes befejezése. Így lett Pusztai Pál családjával együtt — törvényesen koldussá.

Abból az idő előtt lefizetett pénzből még vissza is küldtek vagy 12 frtot.

Eppen jókor érkezett az a pénz, a nélkül a szegény Márta nem tudta volna kifizetni — férje temetését.

val a kofa, de a vásár nem létesült, tehát nagy duzzogva távozik, hogy így, hogy úgy, de biz nem ad azért az árúért többet senki sem, De ime megjelenik a szintéren a jó vevő, egy tisztességes nő, fején kalappal és megveszi az árút!... De már erre a kofa-vér lángot vetett, mint egy furia rohan az úri nőre és... egy percz alatt sárba tiporva hever a díszes kalap, mint egy tanú bizonyosságul a kiállott küzdelmeknek, ... és a kofa-vér már-már meglegszik az elégtétellel és mintegy büszkén vágja magát pozícióba, de a megsértett erkölcsi világrend bosszút követel és annak is elégtétel lett téve... mert a szintér változván, a kofa a kóterben hűti magasan fellángolt szenvedélyét.

— **Az ipariskolai bizottság** Szvoboda Ferencz elnökle mellett május 31-én tartott ülésében megállapítá az iparos tanclók jelen tanévi vizsgálatának idejét. Az iparos tanulók vizsgálatára *június hó 14-én* d. e. 8 órakor kezdődik, a munka kiállítás pedig 21-én d. e. 8 órakor nyitattik meg. Mint az ipariskolai igazgatótól értesülünk, ez ideig egyetlen egy munka van a kiállításra beküldve! Hát biz ez magyarul szólva nagy hanyagság és közönyösség a t. iparos urak részéről. A vizsgálatok vezetésére elnökül felkértek: *Sohlya Antal*, *Farkas Béla*, *Király Gergely*. A munkák megbírálására főtiszt. *Hegyi Antal* elnökle mellett: *Sohlya Antal*, *Ujszászi János*, *Király Gergely*, *Felber István*, *Mészáros István* és *Szöke Ferencz*. Ugyancsak a május 31-iki ülésben tárgyalatott az ipariskolai tantestület kérelme, tiszteletdíjainak bizonyos meghatározott időben leendő kiszolgáltatása iránt. Az ipariskolai bizottság pártolólág terjeszté a tantestület jogos kérelmét az előjárásghoz.

— **Jó madár.** *S. A.* jömdőű gazdameber unokája hamar kezdi mutogatni a fogafehérjét. A legénytől még nem is pelyhedzik állán, hiszen csak 15 éves lesz a kőpé és már is jeles tehetségnek mutatta be magát. Öreg apja ládájából elemelt a szép reményű ifjú éppen 100 frtot és most valószínűleg egy érdemes komániában enyészik el a nagy bankó, hacsak a rendőrség erélyes nyomozása napvilágra nem hozza a rossz útra tért ifjút.

— **Hol a fürdőház?** Még nincs! Biz az még most is annyi darabban van, mint az ősszel volt, midőn a keresztény gőzmalom részvény-társaság lefelé usztatott lápjai szét-törték. Azouban *Kátai Pál* fürdő-tulajdonos határozott ígérét bírjuk, hogy e hét folytán a fürdő a közönség rendelkezésére fog bocsátatni. Mint értesülünk a fürdőni szerető közönség egy fürdő-részvény-társaság alakítását tervezi. Egy részvény 10 frtban van megállapítva s már eddig is 20-an jelentkeztek. Hát ez a mozgalom nagyon üdvös, legalább *Kátai* urat serkenti a fürdő gyors felállítására.

— **Artézi kutak Zentán.** Zenta város előjárósága már a harmadik artézi kutat furatta. A harmadik, melyet a templom téren furta, 62 méter mélységű és a vize egész a földszinig felszökel. Könnyű a Zentaiaknak, ha ők 62 méter mélységből artézi vizet nyerhetnek, holott mi nagyon meg leszünk elégedve, ha 300—400 méter mélységből kaphatjuk meg az artézi vizet.

— **Vizbe fulladt.** Hárman voltak a tanyán f. hó 2-án reggel *Lantos Imrékné*, úgy mint a gyermek ágyat fekvő *Lantos Imréné*, két éves kis leánya *Anna* és 4 éves leánya. Egyszer csak eszébe jutott az ágyban fekvő *Lantos Imrénének*, hogy a 2 éves *Anna* leányát kora reggel óta nem látta. Rögtön kiküldte a nagyobbik leány, hogy hívna be *Annuskát*. Rövid idő múlva a leányka azt a hirt hozta édes anyjának, hogy *Annuskát* nem találja sehol, de a ruháját ott látja lebegni a *Vidre* vizében. Az anya rossz-szat sejtve, nagynehezen felvászorgott ágyából és kiment a *Vidre*hez. Képzeltetni az anya kétségbeesését: midőn a kis leányának holttemét pillantotta meg a *Vidre* sáros vizében.

— **Tűz.** Pap Mihály VIII. tizedbeli háza a kanális útczában a m. hó 31-én a hajnali órákban csendesen leégett. A jámbor toronyór bizonyára a boldogok édes álmát aludta, mikor már vigan pattogtak a magasba szökkelő szikrák. Midőn a toronyból jelezték a tüzet, már annyian összegyűltek, hogy a vész tovább terjedését meggátolták. A tűzoltók pedig azért nem rukkollhattak ki, mert az önk. tűzoltó-egyesület még most sincs megalakulva. Mint halljuk a leégett épület biztosítva volt.

— **Betöréses lopás.** Lantos Rókus földműves, főlegyházi-úti lakos házába péntek virradóra ismeretlen tettesek betörték és 2 párnát elemeltek. A jó madarak előbb a házat kezdték ásní, de ezzel nem boldogultak. Ezután törték be az ajtót és végezték munkájukat zavartalanul, mert Lantosék köznapokon a tanyán tartózkodnak. Mintegy két éve történt nálunk hasonló betörés, de a tolvajok akkor egy párnával is megelégedtek.

— **Harez egy puliért.** Füttyörészve ballagott egy nyalka juhász kezében kampós bottal, a pénteki hetivásáron keresztül; nagyon természetes, hogy hű pulija nyomon követte. Amilyen vig kedélyvel ballagott a juhász, épp oly meglepődötten koczogott a puli, nem sejtve a rettentő vesztét, mely becses életét fenyegeti. Pedig ha hátra nézett volna, feltűnt volna neki a helybeli sinter sovágó ábrázata, melyet a semmit sem sejtő bozontos puli bőrre vetett. Nem telt bele egy perc, és a sinter rettenetes fegyvere, a drót hurok, a puli „Ádám csutkájára“ huzodott össze oly kegyetlenül, hogy lélekzete rögtön elállott. Egy pillanat alatt ott termett a „sinter assistens“ is. kinyitva a „kutyaszák“ száját, az elalélt puli befozadására. Eressze kend el a kutyámat! szólott a juhász, miközben fegyverét a kampós botot, háromszor megsuhogtatta feje felett. Nem cseszem, ha csak 40 krt le nem szurkol kend! vágott vissza flegmatikus ábrázattal a sinter. No hát ha 40 krajczáron alul nem adja kend ide, itt a 40 krt! Ezzel olyan néhány negyvenet hegedült el a sinter hátán kampós botjával, hogy lepedőbe vitték haza az érdemes kutya hőhért; nagyon természetes, hogy a piaci hülgyközönség sem nézte tétlenül, hanem váltogatták a 40 krt félkrajczárookra. Reméljük, hogy a vármegyei „ebtartási szabályrendelet“ miatt, többször fog még ismétlődni a csongrádi hetipiaczon az ily épületes jelenet.

— **Boraszto szerencsétlenség.** Végzetes kimenetelű szerencsétlenség történt a f. hó 1-én a szentesi Széchenyi-úton. A nevezett nap délutánján ugyanis, 3—4 óra közt Tóth István hajtattott végig az úton, hogy az alsó réten levő szénatermeszt haza vigye. A kocsin rajta kívül még Karcagi Szűcs Sándor és ennek 16 éves fia, Bálint ültek. Az út felén a lovak megbokrosodtak, az egyik eltépte a gyepűszárat s aztán vad rohanással vitte neki a fogatot az út szegélyező keréket vasolozlopok egyikének, mely legelőszőr a neki szilajodott ló hasát hasította fel a szó szoros értelmében egész hosszában, úgy hogy lágyrészei egyszerre kifordultak. A koci magafölborult s a rajta ülők közül Szűcs Sándor oly szerencsétlenül vágódott ki, hogy arccal egy másik útszéli vaskaróba esett, mely ábrázatát teljesen összezuza és egyik szemét is kiütötte. Valamivel szerencsésebb volt két társa, kik közül Tóth István a vállát zuza össze, míg Szűcs Bálintnak bal karja ment ki helyéből. A véres szerencsétlenség áldozatainak dr. Pollák Sándor városi főorvos nyújtotta az első orvosi segítyt, míg a szegény ló, melyért csak az előző napon ígértek tulajdonosának 100 frtot, miután még vagy 30 lépésre vonszolta magát a baleset színhelyétől, ott lehelte ki párját. A rendőri vizsgálat kiderítette, hogy a kocsin voltak egyike sem volt boros s így csak az tételezhető fel, hogy a ló valamitől megriadva, bokrosodott meg.

— (Beküldetett.) **T. szerkesztő úr!** Talán Magyarország városainak egy piacán sem fordul elő a kofa-asszonyok oly halatlan erőszakoskodása, mint a milyen egy heti vásárok valamint a vasárnapi vásárok alkalmával városunk piacán. Sajnos, hogy minden alkalommal érezni kénytelen a bevásárló közönség. Hogy az elárúsítottat a kofák veszik körül és a vásárló közönségnek csak az marad, a mit ők nagy kegyesen meghagynak, az nem is nagy eset. Hanem az már még is sok, midőn az alkuban álló vevő kezéből veszik ki pl. a csirkét és még ráadásul gorombáskodnak is egyik-másik gyengébb idegzetű vevővel. — Ezen különös eljárást egy kis rendőri beavatkozással meg lehetne szüntetni.

— **Lótenyésztésünk** mennyire el van hanyagolva, bizonyítja a következő statisztika: Az összes lóállomány a csongrádi járásban 4546 drb; ebből alkalmasnak találtatott 3106. Biz ez nagyon kevés.

Elhaltak névsora

Jun. 1-től jun 6-ig

Szörfi Magdolna 2 éves, agyhártyalobb. — Keller Rozál 8 éves, veselobb. — Hajdú Erzsébet 9 éves, néhézokór. — Boldog Mária 4 éves, hörglobb. — Szegi Julis 29 éves, gümőkór. — Szemerédi Mihály 3 hónapos, bélhurut. — Lantos Anna 2 éves, véletlen vízbefülés. — Pigler Veron 65 éves gutaütés. — Major Anna 16 éves, belső szívlobb. — Halvaszült nő. — Száraz Mária 1 éves agyhártyalobb. — Muczi János 5 éves, agyhártyalobb.

Közgazdaság.

A bor hamisításának kimutatása és a bortörvény.*

Az élvezeti cikkek közül főleg a bor az, a melynek hamisításáról a fogyasztó közönség a legjobban meg van győződve. Mióta a műbort emlegetni kezdték hazánkban nagyon sok ember abban a hiszemben issza a bort, hogy az sokféleből készülhetett, csak szőlőből nem. Ez a szerencsétlen szó sok bajnak volt már okozója. A külföld előtt hitelünket, de alapjában magának a magyar fogyasztó közönségnek bizodalmit is megrontotta.

Pedig a ki borvizsgálatokkal foglalkozott a kinek alkalmá nyílt az ország különböző részeiben az áruba bocsátott borokat megizlelni, tapasztalhatta, hogy „műbor“, mint olyan, egyáltalában nincs. Egyetlenegyszer volt alkalmam, 1/2 liternyi „műbor“ ra nagy titokban szert tennem, de állíthatom, hogy ez a folyadék borra épen nem emlékeztetett.

A szószoros értelemben vett műbor tehát nem árusítatik el. De a bort hamisítják és pedig részint szaporítása céljából, részint pedig azért, hogy a bor tetszetősebb színű avagy

* Ezen igen fontos és érdekes közlemény, a „Természettudományi Közlöny“ f. évi május havi számában jelent meg László Edétől; mivel nálunk többen foglalkoznak a borhamisításának kérdésével és egyszersmind azon téves hitben vannak, hogy a kocsmai boroknak legnagyobb része hamis; ennél fogva szükségesnek tartjuk László Ede urnak eme ránk nézve is nagy fontosságai bíró értekezését közölni.

tartósabb legyen. Hamisítás és műborgyártás között pedig nagy különbség van. A műborban szőlőlé egyáltalában nem foglaltatik, míg a hamisított bor alapanyagául mégis csak bor szolgál. A természet adta táplálékok és élvezeti cikkek közül ez ideig csakis a vaját sikerült mesterségesen előállítani úgy, hogy a mesterséges a természetessel teljesen egyenértékű legyen. Olyan folyadékot, minő a bor, a melynek összes alkotórészeit még nem is ismerjük, úgy utánozni, hogy az a természetes borral összetéveszthető legyen, mai napig nem sikerült, és hiszem, hogy egyhamar nem is fog sikerülni. De ha a természetes borral izre és tápláló értékre egyenértékű italt sikerülne előállítani, lehetetlen lesz annak ipari létjogát megtagadni, legfeljebb csak a névben lesz a megkülönböztetés.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

Gróf Széchenyi István levelei. A Magyar Tud. Akadémia megbízásából összegyűjtötte, előszóval s jegyzetekkel ellátta Majláth Béla, III. kötet. Budapest, 1891. Athenaeum. Ara 5 frt.

Hazánk politikai, kulturális, ipar, kereskedelmi és közlekedési viszonyai történetének egyik legfontosabb korszaka azon évtized, a mely 1840—1850 ig terjed. Nemcsak azért, mert az új Magyarország keletkezésének elhintett magvai a 40 es években már zöldelő ágakat hajtottak; de fontos és emlékezetes azért is, mert a politikai pártok nemes, hazfiás vetelkedése, a magyar nemzetiségi érdekek fejlesztése céljából, előkészítette a nagy férfiak, a korszelem coripheusainak szereplését, előkészítette a talajt, ama fejlemények eseményeiben, melyek a 48/9. szabadságharez terére vezettek.

Ezen korszakot öleli fel legnagyobb részét gróf Széchenyi István leveleinek III ik utolsó kötete, mely 810 nagy 8° alakú oldalra terjedő vaskos kötetben tárja elének ama leveleket melyeket hazánk legelső szerepvivőjéhez írt gróf Széchenyi István.

S míg eme levelek megszakítás nélküli sorozatban tárják előnkbe az eseményeket a szabadságharczok lezajlásig, s mindent megvilágítanak, ami csak a közügyekre vonatkozik, s lépésről lépésre követhetjük a küzdelmet, melyet a legnagyobb magyar kifejtett alkotásainak megszilárdítására, látjuk eddig ismeretlen indokait a hareznak, melyet a haza boldogítására vívott politikai ellenfeleivel; az 1850-ik évtől 1860-ik évig írt levelei legkiválóbb momentumait tüntetik fel Széchenyi döblingi életének, melynek subjectivitása csak látszólagos, mert azokban is mint egy vörös szál húzódik végig a haza, annak jövője iránti aggodalma, táplálódása s úgy a 48-iki események, valamint az erre következő abszolútismus korszakának legbecsesebb adatait találja letéve azon levelekben, melyeket barátaihoz, de kivált Tasner Antal titkárához intézett.

A kor eseményeinek megérlelését, megvilágítását 686 levélben tükrözi elének a kötet tartalma, melyben az akadémia, a casinók a Dunagőzhajózás, a Dunaszabályozás, a gőzhajózás, a lánczhid, kereskedelmünk, a lövésnyek, az országgyűlés, a színház, a vasutakra vonatkozó számtalan ismeretlen adatokat tartalmaz; itt látjuk országgyűléseink, a Tisza szabályozás, megannyi érdekesnél érdekesebb viszonyaink földerítését, irodalmi műveink keletkezési indokait; látjuk kiinduló pontjait politikai tevékenységének, fáradaalmas,

utazásait politikai programjának keresztülvitele ügyében, hírlapi cikkeinek keletkezését.

Széchenyi egyéni világának, benső lényének legjelentékenyebb mozzanatai, jellemének sajátosságai igazi megvilágítását eme leveleiben találjuk fel, melyek úgy a kor eseményeinek, mint saját egyéniségének megbírálására felette érdekes és nagy tömegű adatokat nyújtanak. Adatok ezek, melyek az akkori események belső történetének megírásához rendkívül becsesek, s hűzogat pótolnak irodalmunkban.

A levelek címzettei között vannak: *Andrássy Gyula, Apponyi Antal és György, Batthyányi Kázmér és Lajos, Clark Ádám és Vilmos, Csányi László, Döbrentey Gábor, Deák Ferencz, Eötvös József, Eszterházy herczeg, Falk Miksa Fáy András és István, Festetics László és Leo, József főherczeg, István főherczeg, Károlyi, Keglevich grófok, Kossuth Lajos, Lónyay Gábor, Majláth Antal és György, Mária Dorottya főherczegnő, Meszáros Lázár, Metternich Kelemen, Nagy Pál, Perényi Zsigmond, Pulszky Ferencz, Pyrker, Ráday, Sina báró, Szentkirályi Móricz, Tasner Antal, a Felekyek, Wencheimok, Wesselényi Miklós; a Zichyek, Zsedényi Ede és számtalan mások.*

A nagy szorgalommal összeállított kötet figyelmét képezi, mind a három kötethez való név- és tárgymutató, a mely külön-külön kimerítő jegyzékét adja, a személy- és helyneveknek s a tárgyaknak; s míg a munka kronológiai rendszere a levelekben érintett események egymásutánját tünteti fel a esatolt indexek alfabéti rendben, könnyen feltalálhatóvá teszi olvasójának a tárgyat, mely iránt leginkább érdeklődik.

Az izléses, szépkiállítású művet jó lélekkel ajánlhatjuk az olvasó közönség figyelmébe.

Gőzhajózási menetrend.

Csongrádról Szolnokra: kedden, csütörtökön és szombaton reggel 4 órakor.

Csongrádról Szentes és Szegedre: szerdán pénteken és vasárnap reggel 4 órakor. (A hajó Csongrádon éjjelezik.)

Felelős szerkesztő: Éder János.
Kiadótulajdonos: Schwarcz Sándor.

2629—1891. sz.

A csongrádi járás főszolgabírójától.

Hirdetmény.

A csongrádi eszmadia ipartársulat tagjait f. évi június hó 8-án d. u. 5 órakor a városház tanács-termében tartandó közgyűlésre van szerencsém meghívni.

Tárgy:

1. Dudás Ferencz és Simon Pál társulati előjárók által készített számadás megvizsgálása.

2. A társulatnak az általános ipartestületbe való beolvadása.

Kelt Csongrádon, 1891 évi június 1-én.

Dr. Cicatricis Lajos,
főszolgabíró.

A kertészet általános kézikönyve. Utastás a kertészet minden ágában, az összes konyhatermi termények, gyümölcsfajok, a legjobb kertikertek berendezésére vonatkozólag, kertészek, kertkedvelők és mezőgazdák stb. számára. Irta Jäger H., a negyedik bővített kiadás után fordította és H., a negyedik bővített kiadás után szerkesztő-országos magyar kertészeti egyesület szerkesztő-titkára. — Teljesen igaza van a nevezett mű magyarrá áttételének, midőn előszavában azt állítja, hogy a szak-könyv értékét és hasznavehetőségét semmi sem fejezheti ki jobban annak kelendőségénél, Jäger H. Általános kertészkönyvének sok oldalánál, Jäger H. Általános kertészkönyvének sok oldalánál, hogy második magyar kiadást kellett belőle rendezni. Ez új kiadás a német eredetűnek tetemesen bővített s a kertészet legújabb haladását megfelelően átdolgozott negyedik kiadása után a hazai viszonyoknak pontos figyelembe vételével készült s két füzetre oszlik. Az első rész magában foglalja a kertművelés minden ágára kiterjedő általános alapismereteket, szól a növények életének és növekedésének feltételeiről, továbbá az égalj, fűs, vés, talaj, trágya és trágyázásról s a kertészeti eszközökről. — Részletesen ismerteti a növények betegségeit, ellenségeit és ezek ellenszerét. Ebben az első részben találjuk a növények tenyésztésének és szaporításának, a talaj helyes művelésének és ápolásának ismertetését, a növényházak építése, berendezése és gondozása körüli tudnivalókat, végre a kerteknek készítéséről és megvilágításáról, valamint a kertészeti könyvtelről szóló fejezeteket. A mű második része a haszon- és díszkertészet-ről szól; s míg egyrészt a haszonkertészet, a zöld- és sárga- és gyümölcsfajtenyésztés minden ágát felkarolja, másrészt a díszkertészet rész a dísz- és tájkertek berendezését, a virágtenyésztés minden ágát s a díszeserjék nevelését tárgyalja kimerítően; szóval oly munka kínálkozik e műben mindazoknak, akik a kertészettel akár általában, akár részével foglalkoznak, mely az e téren elért tudományos, művészeti, ipari stb. vívmányok felhasználásával a kertészet legapróbb teendőire kiterjed, sával a kertészet használható útmutató, másrészt egyrészt mindenkör használható útmutató, másrészt a kevésbé avatottaknak megbízható vezérfontalul fog szolgálni. A mű pedig a mű nyelvezetét illeti, az a mellett, hogy könnyen érthető és folyékony, egyáltalán irodalmi színvonalon áll, a mi szintén ki-előnye e műnek; kiállítását teljesen megfelel

kiadójának, az Athenaeum részvénytársulat ismert jó hírnevének. Midőn még megemlítjük, hogy a 692 oldalra terjedő művet 253 ábra díszíti, úgy hisz-szük, hogy méltán felhívhatjuk rá nemcsak a kertészek, hanem minden kertészettel foglalkozók figyelmét. Ara igen díszes vászonkötésben 4 frt.

VASUTI MENETREND.

— Érvényes 1891. június 1-től. —

Csongrádról indul — d. e. — —	10.—
K.-Kis-Szállásra érkezik. — — —	10.35
Félegyházára " " — — —	11.—
Szegedre ind. (sz. v.) — — —	11.47
Szegedre érkezik — — —	1.14
Budapestre ind. (gy. v.) — — —	11.47
Budapestre érkezik. — d. u. — —	2.05

Csongrádról ind. — d. u. — —	2.10
K.-Kis-Szállásra érkezik. — — —	2.48
Félegyházára " " — — —	3.13
Szegedre ind. (gy. v.) — — —	3.46
Szegedre érkezik — — —	4.44
Szegedre ind. (sz. v.) — — —	4.53
Szegedre érkezik — — —	6.43
Budapestre ind. (sz. v.) — — —	5.02
Budapestre érkezik. — — —	8.40

Budapestről ind. (sz. v.) d. e. — —	7.45
Félegyházára érkezik. — — —	11.35
Csongrádra ind. — d. u. — —	12.05
K.-Kis-Szállásra érkezik. — — —	12.35
Csongrádra " " — — —	1.08
Szegedről ind. (gy. v.) — — —	10.47
Félegyházára érkezik. — — —	11.46
Csongrádra ind. — — —	12.05
Csongrádra érkezik. — — —	1.08

Budapestről ind. (sz. v.) d. u. — —	12.—
Félegyházára érkezik. — — —	4.39
Budapestről ind. (gy. v.) — — —	1.25
Félegyházára érkezik. — — —	3.45
Csongrádra ind. — — —	5.10
K.-Kis-Szállásra érkezik. — — —	5.37
Csongrádra " " — — —	6.10
Szegedről ind. — sz. v. — — —	3.15
Félegyházára érkezik. — — —	4.52
Csongrádra ind. — — —	5.10
K.-Kis-Szállásra érkezik. — — —	5.37
Csongrádra érkezik. — — —	6.10

ISMERTETŐ.

Alulírottak tisztelettel felhívjuk a szülők, gyámok és nevelés barátok figyelmét egy Csongrádon felállítandó, miniszteri engedélyezett és nyilvánossági joggal felruházott felsőbb

magán leányintézetre.

Az intézet áll négy elemi- és négy felsőbb osztályból, melynek vezetése két tanítónő és a helybeli polg. iskolai tanári karnak közreműködésével fog eszközöltetni. Az intézet működését már f. évi szeptember hóban kezdené meg és tantervében felölelné mindazokat a tárgyakat, melyek a polgári iskolákban taníttatnak u. m. magyar és német nyelvtan, földrajz, világtörténet, magyar történelem és alkotmánytan, természet- és vegytan, természetrajz, magyar- és német irodalom, számtan és mértan; továbbá rajz és a női kézimunkák minden neme. Az intézet feladata lesz továbbá nemcsak tanítani, hanem a növendékeknek finomabb nevelést is adni s e mellett a testi épség fentartására szigorúan felügyelni. E célból a gyermekek korának és nagyságának megfelelő ülőhelyekről van gondoskodva és alkalmas iskolai helyiség esetében a korcsolyázás és táncztanításra is módot nyújtunk növendékeinknek. — Az iskola-év befejeztével, nyilvános vizsgálat mellett, érvényes bizonyítványt kapnak a növendékek, melynek alapján bárhol felvétetnek egy megfelelő felsőbb osztályba.

A tandíj a négy elemi osztályban évi 30 frt. a felsőbb osztályokban 40 frt. mely összeg félévénként vagy havi részletekben is fizethető — de az esetben is fizetendő, ha a tanuló betegség vagy más okból időközben kimaradna; mely föltétel kötelezővé válik mindazokra, kik két hónapig már jártak az intézetbe. Járhatnak ezenkívül oly növendékek is, kik csupán a női kézimunkát óhajtják tanulni, ezeknek tandíja évi 20 frt.

Csongrád, 1891. június 1.

Csermelyi Etelka,

okl. tanítónő.

intézettulajdonosok.

Csermelyi Gabriella,

okl. tanítónő.